

Nesprávný úřední postup a nemajetková újma

V případě nemajetkové újmy vzniklé v důsledku nesprávného úředního postupu, spočívajícího v porušení práva na rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě, je poškozeným ve smyslu § 13 odst. 2 zákona č. [82/1998](#) Sb., fyzická nebo právnická osoba, která byla přímo nesprávným úředním postupem dotčena, tj. osoba, u které jsou vzniklá nemajetková újma a nesprávný úřední postup ve vztahu příčinné souvislosti.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 30 Cdo 675/2011, ze dne 29.11.2011)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl ve věci žalobkyně S. v. o. s., se sídlem v P., jako správkyně konkursní podstaty úpadce D.s.z. Praha, se sídlem P., proti žalované České republice - Ministerstvu spravedlnosti, se sídlem Praha 2, Vyšehradská 16, o zaplacení částky 308.000.000,- Kč, vedené u Obvodního soudu pro Prahu 2 pod sp. zn. 19 C 88/2008, o dovolání žalobkyně proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 19. 3. 2009, č. j. 25 Co 27/2009 - 56, tak, že dovolání se zamítá.

Z odůvodnění :

Městský soud v Praze napadeným rozsudkem potvrdil rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 26. 9. 2008, č. j. 19 C 88/2008 - 27, jímž soud prvního stupně uložil žalované zaplatit žalobkyni částku 90.000,- Kč a žalobu do zbyvající částky 307.910.000,- Kč zamítl. Rozhodl tak o nároku žalobkyně jako správkyně konkursní podstaty úpadce Družstevní stavební záložna Praha, na náhradu nemajetkové újmy, kterou měl úpadce utrpět tím, že v řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 1 pod sp. zn. 12 C 61/2000 bylo porušeno jeho právo na projednání věci v přiměřené lhůtě.

Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění, že správce nucené správy Družstevní stavební záložny Praha, podal dne 22. 3. 2000 u Obvodního soudu pro Prahu 1 žalobu proti Úřadu pro dohled nad družstevními záložnami, vedenou pod sp. zn. 12 C 61/2000 (dále „posuzované řízení“). Předmětem řízení byl nárok na náhradu škody ve výši 224.510.415,- Kč. Na počátku roku 2001 žalobce dvakrát urgoval soud o projednání věci. Dne 13. 11. 2001 žalobce na výzvu soudu specifikuje škodu a žádá o nařízení jednání. Dne 8. 2. 2002 žádá soud v důsledku prohlášení konkursu na majetek původního žalobce správkyni jeho konkursní podstaty (novou žalobkyni) o sdělení, zda navrhuje pokračovat v řízení. Soud prvního stupně zamítl žalobu dne 16. 9. 2002. K odvolání žalobkyně odvolací soud zrušil zamítavý rozsudek a věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání. Soud prvního stupně dne 22. 4. 2003 ustanovil znalce za účelem vypracování znaleckého posudku. Znalec opakovaně žádal o prodloužení lhůty k vypracování posudku, soud znalci vždy vyhověl. V roce 2006 soud upomínal opakovaně znalce o předložení znaleckého posudku. Dne 1. 9. 2006 byla věc přidělena jiné soudkyni, jež znalce opět v průběhu roku 2007 opakovaně upomínala o podání znaleckého posudku a dne 4. 5. 2007 mu uložila pořádkovou pokutu ve výši 30.000,- Kč. Proti té se znalec neúspěšně odvolal a dne 30. 5. 2007 předložil znalecký posudek. Znalecký posudek bylo potřeba doplnit, což znalec učinil dne 12. 2. 2008. Dne 4. 6. 2008 rozhodl soud prvního stupně tak, že žalobě do částky 187.604.000,- Kč vyhověl. V posuzované věci podal žalovaný odvolání, o kterém v době rozhodování soudu odvolacího nebylo ještě rozhodnuto. Žalovaná při předběžném projednání nároku nevyhověla žádosti žalobkyně o poskytnutí přiměřeného zadostiučinění v penězích, když uvedla, že postačí konstatování porušení jejího práva.

Odvolací soud se ztotožnil s právním závěrem soudu prvního stupně, že posuzované řízení je stíženo

nesprávným úředním postupem spočívajícím v nepřiměřené délce řízení, za které náleží žalobkyni přiměřené odškodnění v penězích. Při úvaze o výši zadostiučinění vycházely soudy obou stupňů z kritérií podle ust. § 31a odst. 3 zákona č. [82/1998](#) Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. [358/1992](#) Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád) (dále jen OdpŠk). Odvolací soud konstatoval, že řízení v době jeho rozhodování trvá již devět let a doposud nebylo pravomocně skončeno. Řízení považoval za skutkově i právně složité (bylo potřeba vypracovat znalecký posudek, došlo ke změně účastníků řízení). Žalobkyně k průtahům v řízení nijak nepřispěla, nevyužila však institutu žádosti o stanovení lhůty k provedení úkonu. Nejedná se o typ řízení se zvýšeným významem pro účastníka. Odvolací soud zdůraznil, že výši peněžitého odškodnění nelze odvozovat od počtu členů úpadce, jak požaduje žalobkyně, neboť účastníkem posuzovaného řízení byla právnická osoba, nikoli její jednotliví členové. Proto považoval odškodnění přiznané soudem prvního stupně za adekvátní.

Rozsudek odvolacího soudu napadla žalobkyně dovoláním, jehož přípustnost opírá o § 237 odst. 1 písm. c) občanského soudního řádu (dále „o. s. ř.“). Zásadní právní význam napadeného rozsudku spatřuje dovolatelka v konstrukci odvolacího soudu, podle které se žalobkyni, jako právnické osobě, obecně přizná zadostiučinění v míře více než malé a dále ve specifické povaze úpadce. Ten je družstevní záložnou se 1.700 členy. V případě přiznaného odškodnění ve výši 90.000,- Kč připadne na každého člena částka cca 53,- Kč, což představuje reálně vyplacených přibližně 16,- Kč, tedy za řízení trvající devět let odškodnění nedůstojné. Nepřiměřenou délkou řízení přitom netrpěla samotná právnická osoba, ale především řadoví členové záložny, kterým patří zadostiučinění. Za přiměřené odškodnění považuje částku 90.000,- Kč pro každého člena záložny, když z této částky by každý člen dostal reálně částku 27.000,- Kč. Na základě výše uvedeného navrhl, aby dovolací soud zrušil napadené rozhodnutí, stejně tak rozhodnutí soudu prvního stupně a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná se k dovolání nevyjádřila.

Nejvyšší soud v dovolacím řízení postupoval a o dovolání rozhodl podle zák. č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu ve znění účinném do 30. 6. 2009 (viz čl. II., bod 12 zák. č. [7/2009](#) Sb.).

Dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou, za splnění požadavku § 241 odst. 2 písm. b) o. s. ř. Dovolací soud se proto zabýval přípustností dovolání.

Podle § 236 odst. 1 o. s. ř. lze dovoláním napadnout pravomocná rozhodnutí odvolacího soudu, jestliže to zákon připouští.

Jelikož napadený rozsudek odvolacího soudu není měnícím ve smyslu § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ani potvrzujícím poté, co předchozí rozsudek soudu prvního stupně (jímž rozhodl „jinak“) byl odvolacím soudem zrušen podle § 237 odst. 1 písm. b) o. s. ř., přichází v úvahu přípustnost dovolání toliko na základě ustanovení § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř.

Pro dovození přípustnosti dovolání ve smyslu tohoto ustanovení by dovolací soud musel dospět k závěru, že napadené rozhodnutí je ve věci samé po právní stránce zásadně významné. Dle ustanovení § 237 odst. 3 o. s. ř. má rozhodnutí odvolacího soudu po právní stránce zásadní význam zejména tehdy, řeší-li právní otázku, která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo která je odvolacími soudy nebo dovolacím soudem rozhodována rozdílně, nebo řeší-li právní otázku v rozporu s hmotným právem.

Dovolací přezkum je za těchto podmínek přípustný toliko pro posouzení otázek právních, z čehož vyplývá, že relevantním dovolacím důvodem je jen ten, jímž lze namítat, že rozhodnutí spočívá na

nesprávném právním posouzení věci (§ 241a odst. 2 písm. b/ o. s. ř.). Jen z pohledu tohoto důvodu, jehož obsahovým vymezením je dovolací soud vázán, lze posuzovat, zda dovoláním napadené rozhodnutí je zásadně právně významné.

Vyčítá-li dovolatelka odvolacímu soudu úvahu o tom, že by právnické osobě mělo být v případě porušení jejího práva na přiměřenou délku řízení přiznáno odškodnění „v míře více než malé“, je třeba uvést, že tato úvaha se v rozsudku odvolacího soudu nevyskytuje, odvolací soud na ní své rozhodnutí nezaložil a její odlišné posouzení dovolacím soudem se nemůže v poměrech dovolatelky nijak projevit. Daná otázka proto nezakládá zásadní právní význam napadeného rozhodnutí ve smyslu § 237 odst. 3 o. s. ř. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 5. 1999, 2 Cdon 808/97, uveřejněné pod č. 27/2001 ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek).

Dovolání je však přípustné podle § 237 odst. 1 písm. c) o. s. ř. pro zodpovězení otázky, zda je třeba při stanovení výše odškodnění nemajetkové újmy vzniklé družstevní záložně porušením jejího práva na projednání věci v přiměřené lhůtě přihlížet k počtu jejích členů, neboť v daných okolnostech nebyla dosud Nejvyšším soudem řešena.

Nejvyšší soud však dospěl zároveň k závěru, že dovolání není důvodné.

Dovolací soud ze spisového materiálu neshledal, že by bylo řízení stíženo některou z vad uvedených v § 229 odst. 1, § 229 odst. 2 písm. a) a b) a § 229 odst. 3 o. s. ř. nebo jinou vadou řízení, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci.

Ve Stanovisku občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2011, sp. zn. Cpjn 206/2010, uveřejněném pod č. 58/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, jež je stejně jako dále citovaná rozhodnutí Nejvyššího soudu publikované na internetových stránkách Nejvyššího soudu www.nsoud.cz, se Nejvyšší soud přihlásil k doktríně Evropského soudu pro lidská práva, podle které se přiměřené zadostiučinění za nemajetkovou újmu v zásadě poskytuje i právnickým osobám, např. politickým stranám (obdobně rozsudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva /dále také „ESLP“/ ze dne 8. 12. 1999, ve věci Freedom and Democracy Party /ÖZDEP/ proti Turecku, stížnost č. 23885/94) či jiným sdružením (rozsudek ESLP ze dne 19. 12. 1994, ve věci Vereinigung demokratischer Soldaten Österreichs and Gubi proti Rakousku, stížnost č. 15153/89), i obchodním společností. Z rozhodnutí Evropského soudu ve věci Comingersoll S. A. proti Portugalsku (odstavce 27 až 36) vyplývá, že v případech obchodních společností je při určování výše přiměřeného zadostiučinění třeba přihlížet i k jiným faktorům, jako je pověst společnosti, nejistota v plánování rozhodování, rozkol ve vedení společnosti a konečně též, i když v menším stupni, úzkost a potíže způsobené členům vedení společnosti.

V rozsudku ze dne 29. 12. 2010, sp. zn. 30 Cdo 3908/2009, Nejvyšší soud uvedl, že u právnických osob je vznik imateriální újmy specifický už z toho důvodu, že právnické osoby jsou lidmi (fyzickými osobami) uměle vytvořené subjekty, kterým zákon přiznává postavení právnických osob. Pro právnickou osobu je mimo jiné charakteristické, že svoji vůli nevytváří sama o sobě, ale jen prostřednictvím fyzických osob, a to těch, které jsou k tomu podle práva povolány. Je tedy nepochybné, že mezi právnickou osobou a fyzickými osobami, které jsou jejími společníky, členy, jednateli či zaměstnanci, vznikají vzájemné vztahy, které nemusí být jen vztahy právními. Zejména fyzické osoby, které jsou povolány vytvářet vůli právnické osoby, mají s touto právnickou osobou blízké zájmové vazby a poměry právnické osoby se jich podstatným způsobem dotýkají (srov., byť ve skutkově odlišné věci, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 3. 2002, sp. zn. 21 Cdo 530/2001). Z toho vyplývá, že mezi základní prvky imateriální újmy právnické osoby patří skutečnosti vážící se k právnické osobě jako samostatnému právnímu celku. Nelze však zcela pominout nepříjemnosti způsobené členům vedení společnosti a zohlednit je, byť v omezené míře.

Uvedený závěr však nelze vykládat tak, že by v rámci odškodnění právnické osoby za újmu způsobenou nepřiměřenou délkou řízení, měly být odškodněny také fyzické osoby, které se na právnické osobě nějakým způsobem účastní a mohou újmu způsobenou právnické osobě pociťovat jako újmu vlastní.

Podle § 13 odst. 2 OdpŠk má právo na náhradu škody (tj. i nemajetkové újmy) způsobené nesprávným úředním postupem ten, jemuž byla tímto nesprávným úředním postupem způsobena škoda (tj. i nemajetková újma).

V případě nemajetkové újmy vzniklé v důsledku nesprávného úředního postupu, spočívajícího v porušení práva na rozhodnutí věci v přiměřené lhůtě, je poškozeným ve smyslu cit. § 13 odst. 2 OdpŠk fyzická nebo právnická osoba, která byla přímo nesprávným úředním postupem dotčena, tj. osoba, u které jsou vzniklá nemajetková újma a nesprávný úřední postup ve vztahu příčinné souvislosti.

Může sice nastat situace, jako v posuzovaném řízení, kdy další osoby, v důsledku svého vztahu k primárnímu poškozenému, rovněž pociťují důsledky nesprávného úředního postupu, spočívající v jejich nejistotě ohledně výsledku řízení, jehož se primární poškozený účastní. Je to však nikoli přímo, ale zprostředkovaně skrze jejich vztah k primárnímu poškozenému. Nebýt totiž jejich vztahu k primárnímu poškozenému, újmu způsobenou nepřiměřenou délkou původního řízení by nepociťovaly. Z toho plyne, že v případě členů družstevní záložny, které vznikla újma v důsledku nepřiměřeně dlouhého řízení, jehož byla účastníkem, je příčinná souvislost mezi uvedeným nesprávným úředním postupem a jimi utrpěnou újmou přerušena jejich vztahem k primární poškozené, od kterého, nikoli od nesprávného úředního postupu, svoji újmu oni osobně odvozují. Závěr odvolacího soudu o tom, že při stanovení výše odškodnění újmy způsobené nepřiměřenou délkou řízení není možné v případě právnické osoby přihlížet k počtu jejich členů, je proto správný.

Dovolací soud považoval rozhodnutí odvolacího soudu za správné a dovolání za nedůvodné, a proto je podle § 243b odst. 2 části věty před středníkem o. s. ř. zamítl.

(zdroj: www.nsoud.cz)

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Reorganizace](#)
- [Soudní poplatky \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Spotřebitel \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správa společné věci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Správní řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vylučovací žaloba \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Promlčení, insolvence](#)
- [Nepřiměřená délka řízení \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výše výživného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Výživné \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Započtení pohledávek \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)